

BELGISCH GEZONDHEIDSONDERZOEK 2018

SAMENVATTING

JOHAN VAN DER HEYDEN • DIEM NGUYEN • FRANÇOISE RENARD • ALINE SCOHY •
STEFAAN DEMAREST • SABINE DRIESKENS • LYDIA GISLE

Project gefinancierd door

Sciensano

Epidemiologie en volksgezondheid - Levensstijl en chronische ziekten
HIS 2018

November 2019 • Brussel • België

Auteurs: Johan Van der Heyden, Diem Nguyen, Françoise Renard, Aline Scohy

Reviewers en vertalers: Lydia Gisle, Diem Nguyen, Johan Van der Heyden, Françoise Renard, Aline Scohy, Stefaan Demarest, Sabine Drieskens

Redacteurs: Diem Nguyen, Johan Van der Heyden

Contactpersoon: Johan Van der Heyden • T+32 2 642 57 26 • johan.vanderheyden@sciensano.be

Gelieve te citeren als:

J. Van der Heyden, D. Nguyen, F. Renard, A. Scohy, S. Demarest, S. Drieskens, L. Gisle. Belgisch gezondheidsonderzoek 2018. Brussel, België : Sciensano ; Rapportnummer: 2019/14.440/89. Beschikbaar op: www.gezondheidsenquête.be

SAMENVATTING

In 2018 en 2019 werd in België voor het eerst een nationaal gezondheidsonderzoek georganiseerd. Dit onderzoek werd uitgevoerd bij 1184 personen die eerder deelnamen aan de gezondheidsenquête 2018. Een nationaal gezondheidsonderzoek heeft een belangrijke meerwaarde omwille van de volgende redenen:

- De resultaten zijn gebaseerd op objectieve metingen.
- De metingen gebeuren op dezelfde gestandaardiseerde wijze bij alle personen.
- Resultaten zijn representatief voor de totale bevolking, inclusief personen die geen of weinig contact hebben met gezondheidsvoorzieningen.
- Gezondheidsproblemen die – aanvankelijk – geen of weinig symptomen vertonen (hoge bloeddruk, hoog serum cholesterol, hoge bloedsuikerspiegel) maar op langere termijn belangrijke consequenties hebben, kunnen in kaart gebracht worden.
- Het gelijktijdig verzamelen van socio-demografische informatie zorgt ervoor dat bevolkingsgroepen kunnen worden geïdentificeerd bij wie deze problemen vaker voorkomen.

Via de combinatie met zelfgerapporteerde informatie over ziekten en aandoeningen kan worden nagegaan in welke mate de bevolking zich bewust is van bepaalde gezondheidsproblemen. De basismetingen die werden uitgevoerd in dit onderzoek zijn in overeenstemming met de Europese richtlijnen. Het gaat om het meten van de bloeddruk, het wegen, het meten van de lengte en de buikomtrek en het bepalen van cholesterol en suiker in het bloed. De belangrijkste resultaten zijn de volgende:

Hoge bloeddruk

- Eén op de vijf volwassenen heeft een te hoge bloeddruk. Bij de 65-plussers is dit 40%.
- Als zowel de personen die effectief een hoge bloeddruk hebben als zij die potentieel een hoge bloeddruk hebben omdat ze hiervoor medicatie nemen, in rekening worden genomen, dan blijkt dat één op de drie volwassenen (33%) te maken heeft met dit probleem. Bij de 65-plussers is dit 68%.
- Heel wat personen met een hoge bloeddruk zijn zich daar niet van bewust. Slechts 45% van de personen met een te hoge bloeddruk (effectief of potentieel) rapporteert dat ze dit probleem hebben. Vrouwen met een hoge bloeddruk zijn zich daarvan meer bewust dan mannen.
- De aanpak van hoge bloeddruk verdient de nodige aandacht. Slechts 58% van de personen die geneesmiddelen gebruiken voor hoge bloeddruk heeft een normale bloeddrukwaarde.

Serum cholesterol

Een cholesterolwaarde op zich is onvoldoende om het gezondheidsrisico in te schatten. Totaal cholesterol omvat zowel “goede” cholesterol (HDL-cholesterol), als “slechte” cholesterol (non-HDL-cholesterol). Er is een gezondheidsrisico als de totale cholesterol te hoog is t.o.v. de HDL-cholesterol. Deze verhouding wordt de cholesterol ratio genoemd.

- Bijna de helft van de volwassenen bevolking (47%) heeft een cholesterolwaarde die hoger is dan de drempelwaarde die wordt gehanteerd voor een verhoogd cholesterolgehalte (190 mg/dl). Toch heeft slechts 10% een te hoge cholesterol ratio.
- Een te hoge cholesterol ratio hangt sterk samen met leeftijd en geslacht. De belangrijkste risicogroep zijn mannen tussen 40 en 64 jaar: 23% van hen heeft een te hoge cholesterol ratio. Ook bij mannen tussen 18 en 39 jaar (13%) en bij vrouwen ouder dan 65 jaar (9%) is het percentage met een te hoge cholesterol ratio belangrijk.

- Slechts één op de drie personen met een te hoog cholesterolgehalte of een potentieel hoog cholesterolgehalte (door het feit dat ze geneesmiddelen gebruiken om hun cholesterol te verlagen), rapporteert dit probleem. Vrouwen doen dit vaker dan mannen, ouderen vaker dan jongeren.
- Slechts één op de vier mannen in de leeftijdsgroep van 40-64 jaar met een te hoog cholesterol (effectief of potentieel) rapporteert dat ze dit probleem hebben.
- Eén op de vijf volwassenen gebruikt cholesterolverlagers. Toch wordt slechts bij 68% van de gebruikers van cholesterolverlagers een optimaal cholesterolgehalte teruggevonden. Dit percentage is lager bij vrouwen dan bij mannen.

Diabetes en risico op diabetes

- Eén op de 10 volwassenen heeft diabetes. Bij de 65-plussers loopt dit op tot 27%.
- Een op de drie diabetespatiënten is er zich niet van bewust aan deze ziekte te lijden.
- 5% van de bevolking heeft diabetes die ofwel niet is gekend, ofwel niet optimaal is geregeld.
- Daarnaast heeft 5% van de volwassen bevolking een verhoogde bloedsuikerspiegel die wijst op een risico voor diabetes.
- Lager opgeleiden hebben een grotere kans op diabetes dan hoger opgeleiden. Niet gekende of niet optimaal geregelde diabetes komt 3 keer vaker voor bij lager opgeleiden dan bij hoger opgeleiden.
- Slechts 82% van de volwassenen die geneesmiddelen gebruiken voor hun diabetes, is goed geregeld, d.w.z. heeft een bloedsuikerspiegel die aanvaardbaar is.

Overgewicht, obesitas en een te hoge buikomtrek

- 55% van de volwassen bevolking heeft overgewicht, 21% heeft obesitas en 39% heeft een te grote buikomtrek. De buikomtrek wordt beschouwd als een betere maat voor het inschatten van het gezondheidsrisico dan de body mass index (BMI).
- Bij zelfrapportering wordt het gewicht onderschat en de lengte overschat. Indien uitgegaan wordt van gewicht en lengte op basis van zelfrapportering, is het percentage van de volwassen bevolking met overgewicht 6% lager en het percentage met obesitas 5% lager dan wanneer de resultaten gebaseerd zijn op gemeten waarden.
- Overgewicht komt vaker voor bij mannen dan bij vrouwen. Obesitas komt evenveel voor bij mannen als bij vrouwen. Vrouwen hebben echter vaker dan mannen een te hoge buikomtrek. Dit komt vooral omdat de drempelwaarde voor de buikomtrek voor vrouwen strenger is dan voor mannen.
- Het percentage volwassenen met overgewicht, obesitas en een te hoge buikomtrek neemt toe met de leeftijd, neemt af met het opleidingsniveau en is hoger in het Waals Gewest dan in de twee andere gewesten.

Conclusies

De resultaten van het nationaal gezondheidsonderzoek zijn een belangrijke aanvulling van eerdere resultaten van de gezondheidsenquête 2018 en laten toe om de grootteorde van de diabetes- en obesitasepidemie in België juister in te schatten. Ze tonen ook aan dat heel wat mensen een hoge bloeddruk en een te hoog cholesterolgehalte hebben zonder dit te weten. Ze versterken de boodschap dat aandacht voor risicofactoren voor hart- en vaatlijden en diabetes hoog op de agenda moet blijven van een preventief gezondheidsbeleid. Daarbij moet enerzijds ingezet worden op het promoten van een gezonde levensstijl (gezonde voeding, voldoende beweging, niet roken, matig alcoholgebruik), maar anderzijds ook op het vroegtijdig onderkennen en aanpakken van risicofactoren die aanvankelijk vaak asymptomatisch verlopen of enkel specifieke symptomen geven, maar op lange termijn ernstige gezondheidsproblemen kunnen veroorzaken. Vanaf de leeftijd van 40 jaar komen deze risicofactoren vaker voor en is een preventief gezondheidsonderzoek bij de huisarts aan te bevelen.

CONTACT

Johan Van der Heyden • T+32 2 57 26 • Johan.vanderheyden @sciensano.be

MEER INFO

—

Bezoek onze website
>www.sciensano.be of
contacteer ons op
>info@sciensano.be

Sciensano • Juliette Wytsmanstraat 14 • Brussel • België • T + 32 2 642 51 11 • T pers + 32 2 642 54 20 • info@sciensano.be • www.sciensano.be

Verantwoordelijke uitgever Myriam Sneyers, Algemeen directeur • Juliette Wytsmanstraat 14 • Brussel • België • D/2019/14.440/89